Sahibi : Türkiye Öğretmenler Sendikası adına : Genel Sekreter Osman K. Akol,
Telefonlar : 17 49 27, 12 99 46
Yıllık abone bedeli 6 lira,
Adres :
TÖS Yazıişleri Müdürlüğü,
Gazi Mustafa Kemal Bulvarı
14/1 Yenişehir — Ankara

PAZAR
1
KASIM
1970

TÖS

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI YAYIN ORGANI

YIL : 3
SAYI : 65
15 Günde Bir Çıkar
Fiyatı : 25 Kuruş

GAZETEMİZ TÜRK ÖĞRETMEN TOPLULUĞUNUN SESİ VE BAŞLICA HABER KAYNAĞIDIR. OKUYUNUZ, OKUTUNUZ VE ABONE OLUNUZ. EĞİTİM TOPLULUĞU İLE İLGİLİ HABERLERİNİZİ ULAŞTIRINIZ!

ŞUBE YÖNETİCİLERİMİZ VE ABONELERİMİZİN DİKKATİNE !.

Zaman - zaman gönderdiğimiz genelge ve yazılarla tek yayın organımız olan TÖS gazetesinin kendi kendini kurtaramayan tüketici bir duruma düştüğünü belirtmiştik.

Gazetenizi bu durumdan kurtarabilmek için borçlarınızı en kısa zamanda Genel Merkeze postalamanızı ve bu konuda biraz çaba harcamanızı rica ederiz.

Her hal ilerdedir bayramların en güzelleri

Cumhuriyet Bayramı Kutlu Olsun

BAŞYAZI

Kalanlar geçenler üstüne

Fakir BAYKURT

Türkiye'nin çeşitli il ve ilçelerindeki okullara gönderilen bir sınav kâğıdına, değerlendirme yapan öğretmenlerin 2 - 10 arasında not verdiklerini, Gazi Eğitim Enstitüsünde okurken ders öğretmenimizden duymuştum.

Üç yıl önce Batı Anadolu şehirlerinden birindeki lisemizde matematikten başarı oranının % 2 olduğunu da gazeteler yazmıştı. Belki çok abartılmış bir haberdi bu. Fakat geçen bahar çalışmakta olduğum Fevzipaşa Ortaokulunda son sınıftaki 120 öğrenciden sadece 17 tanesinin sınıf geçebildiğini de kendi gözümle gördüm. Matematik dersinden döktük bütün öğrencileri. Bildiğim çevre lise ve ortaokullarında da verim çok düşüktü.

11 Ekim 1970 günlü Günaydın Gazetesi, Levent Lisesinde Ayla Atlıhan adlı İngilizce öğretmenimizin, 160 öğrencinin 150'sini sınıfta bıraktığı için okula saldıran veliler tarafından dövülmek istendiğini, çok kötü olan bu durumdan ancak polis yardımıyla kurtulabildiğini, beş sütun üzerinden yazı ve resimlerle haber verdi .

İki üç yıldan beri TÖS olarak düzenlediğimiz bölge toplantılarında bu konu üzerinde duruyoruz ve çocuk ana babalarının acılarını dile getirmeğe çalışıyoruz. Ders yılının başında bulunduğumuz şu günlerde, bazı sakıncalar yaratacağını ve yanlış anlaşılmalara yol açacağını da bildiğim halde, bu konudaki görüşlerimi bir de yazıya dökme zorunluğu duyuyorum, bunun bir sendikal görev olduğunu sanıyorum.

Nasıl bir doktordan iltimas rapor, bir mimardan iltimas plân istemek ahlâklı bir iş değilse, bir öğretmenden hak edilmemiş not istemek te şüphesiz ahlâklı bir iş değildir. Sınıf yada ders geçme, elbet, başarıya ve alın terine dayanmalıdır.

Fakat bugün sınıf kalma bir cezadır. Ceza da başarı gibi hak edene verilmelidir. Bu kadar çok sayıda sınıfta bırakılan öğrencilerimiz acaba hep tembel ve gerçekten başarısız mıdır? Bir sınav kağıdına 2 - 10 arasında not veren değerlendirme yöntemlerimizden, kitap, proğram, araç, gereç, lâbaratuvar, işlik, kitaplık, gezi, inceleme, aile durumu, öğretmen dağılım ve güvenliği gibi pek çok etken, çocuklarımızın başarılarını azaltmaktadır. Suç, yurt yöneticilerinin, millî eğitim yöneticilerinin, babalarının, ondan sonra da öğretmenlerin ve öğrencilerindir, ama cezayı çocuklar çekmektedir.

Çocuklarımız bu durumda % 100 başarılı olsalar bile, bugünkü eğitim, hem yön, hem de öz (muhteva) bakımından büyük ölçüde yanlış ve zararlı değil midir? Egemen sınıfların çıkarlarını sürdürecek uyutucu, hiç değilse uyandırmayıcı birtakım bilgilerden dolayı kılı kırka yarıp öğrenci döktüğümüz zaman aslında çok yanlış bir iş yapmış oluyoruz. 10 üzerinden 3,5 veren öğretmen 4,5 vermeye yanaşmıyor. Bu yöntemleri, bu kitapları, programları biz kendimiz mi geliştirdik? Beğeniyor muyuz bunları? Beğenmiyorsak, nasıl oluyor da halk çocuklarının zararına olarak, egemen sınıfların yararına araç oluyoruz?

Bir tarih öğretmeni gördüm, Pers krallığını okutmuştu, sınav kâğıtlarını değerlendiriyordu. Verdiği notlar çoğunluk 3, 4, 3, 4 idi. Tek tük 5, 6 vardı. Bence TÖS'lü öğretmenler böyle yanlış bir titizliğe düşmekten kaçınmalıdırlar. Bir yıllık sınıfta kalma devlet kadar velilere de pahalıya mal olmaktadır. 160 öğrencinin 150'sini sınıfta bırakan İngilizce öğretmenini hoş görme olanağı yoktur. Ayla Atlıhan eğer TÖS'lüyse TÖS'ten çıkarılacak bir arkadaşımızdır. Bu tutumda olanlar, halkın haklı tepkisini haksız yere öğretmenler, hattâ TÖS üzerine çevirmektedirler.

TÖS'lü öğretmen altı yıldır pek çok üstün nitelikler taşıdığını kamu oyuna kabul ettirmiştir. TÖS'lü öğretmen, bozuk toplum ve eğitim düzenine karşın, öğrencileri yüksek oranda ve seviyede yetiştirmek için çırpınır ve bunu başarır. Başaramazsa, hiç taksiratı olmadığı halde öğrenciyi ve onun yoksul velisini cezalandırmaz. Bozuk toplum ve eğitim düzeniyle savaşırken desteğine muhtaç olduğu halkı kendisinden uzaklaştırmaz.

Çok sayıda öğrenciyi sınıfta bırakma, en çok özel dersane işleten açıkgözlerin işine yarıyor. Bunlar korkunç bir sömürü şebekesi meydana getirmişlerdir. Halkı ve öğrencileri bunların elinden kurtarmak da TÖS'ün görevlerinden sayılmalıdır. Bu yıl, özel dersane ve kurslara karşı pek çok şubemiz, parasız yetiştirme kursları açtı. Valiler, müdürler buna engel oldular ama çok sayıda yoksul öğrenci buralardan geçerek sınıf kalma falâketinden kurtuldu. Örnek çalışma gösteren şubelerimiz bu çalışmalarını TÖS Gazetesinde yayınlayabilirlerse hepimizi uyarmış olacaklardır.

Öğrenci dökümü, bozuk toplum ve eğitim düzeninin sonucu gelişen bir eğitim hastalığıdır, bununla mutlaka savaşılmalıdır.

İvriz İlköğretmen Okulu kapatıldı

Millicî ve devrimci tarih öğretmeni Mehmet GÜNAY'ın sürülmesi üzerine 875 öğrecili okulun tümü boykota başladı. Boykotun üçüncü günü Ereğli'de bir yürüyüş düzenliyen öğrenciler işbirlikçi hükümeti, bu hükümetin okuldaki kukla temsilcisi müdür Turgut Çımrın'ı protesto ettiler. Devrimci Ereğli gençliğinin de desteklediği bu yasal yürüyüşüş sırasında «öğretmenimizi istiyoruz, Kahrolsun faşist yönetim, Halka dönük eğitim, Yaşasın işçi - köylü - öğrenci dayanışması, kıyılacak her arkadaşımız için direneceğiz» gibi pankartler taşındı, slagonlar bağrıldı. Bu arada bakanlığın tanınmış gericilerinden Bedri Aloğan koğuşturma için okula geldi. Bilinçli öğrenciler öğretmenlerini süren ve devrimci arkadaşlarının yatılık hakkını kaldıran bakanlığın karşı devrimci temsilcileriyle konuşmayı ve ifade vermeyi reddettiler. Olayların kızıştığı sırada Müdür Başyardımcısı Mustafa Karataş'ın da tayini çıktı.

Boykotun sekizinci günü okul kapatıldı. Öğrencilerin memleketlerine dönmeleri istendi. Öğrenciler reddettiler ve direndiler. Bunun üzerine faşist yöneticiler akıl almaz bir kararla orduyu işe karıştırdılar. İkiyüz komando askeri, öğrencileri zorla askerî araçlara bindirip köylerine gönderdi.

Öğrenciler azimle okulun açılacağı günü beklemektedir. Tös kıyılan ve kıyılması düşünülen öğrenciler için savaşmaya kararlıdır. Sürülen iki öğretmen için danıştayda dava açmıştır. Bu arada bir de bildiri yayınlanmıştır. Bildiriyi sunuyoruz.

BİLDİRİ

Devrimci tavırlarından dolayı öğretmenlerin sürgün edilmesi olayını protesto eden İvriz İlköğretmen okulunda 850 öğrenci polis ve jandarma çemberi altında otobüslere doldurularak civar kasabalara götürülmüşlerdir. Bu nedenle öğretmen okulu süresiz kapatılmıştır.

İktidar İlköğretmen okullarındaki öğrenci kaynaşmasını önlemek amacı ile öğrenciler bir okuldan bir başka okula sürekli olarak gönderilmekte ve okulları değiştirilmektedir.

Böylece iktidar, öğretmen kıyımının yanı sıra ,öğretmen yetiştiren kurumlardada öğretmen adaylarını kitleler halinde kıymakta, öğrencileri türlü baskılarla sindirmeye çalışmaktadır.

Milyonlarca Anadolu halkı alfabeden yoksun bir karanlık içinde yüzerken öğretmenlerin, öğretmen adaylarının kıyılması, mesleklerinden koparılması, aydınlıktan korkan iktidarın değişmez bir politikası olagelmiştir.

İktidarın varsa iktidarı, önce yurdumuzda kol gezen kolera salgınını önlesin, açlığı, işsizliğe bir çare bulsun. Yabancılar tarafından karantinaya alınmış ülkemizin yollarını açsın ve çürüyen üzümleri satabilsin öğretmen ve öğrenci kıyımı bütün bu çıkmaların bir çaresi değildir.

Sürülen Öğretmen
Mehmet GÜNAY

Genel Başkanımız aklandı

13.1.1968 günü sendikamız tarafından yapılan bir seminerde Genel Başkan Fakir Baykurt, Prof. Türkaya Ataöv, Doç. Dr. Osman Koçtürk'ün yaptığı konuşmaları yalan yanlış tesbit eden bir polis memuru tuttuğu notları savcılığa vermiştir. Savcılığın açmış olduğu dava iki yıl sonra beraatle sonuçlanmıştır. İşte polis memurunun savcılığa verdiği notlar :

Türkiye Öğretmenler Sendikası tarafından Dilşat düğün salonunda yapılan seminerde konuşmacılar «bugünkü iktidar Amerikaya bağlı olup Türkiye'yi ileriye götüremez, ulusal bağımsızlığımız yok, millî gelir tam dağıtılmıyor, okullar iyi çalışmıyor, savunmadan üremeye kadar hür değiliz, Türkiye'de komprodor ağa sınıfı var, ikili anlaşmalardan senatör ve milletvekillerinin haberi yok» dediler.

Konuşmalar teyple tesbit edilmediği ve polisin neyi ne kadar yazabileceği bilinemediğinden arkadaşlarımız aklanmışlardır. Üstelik teyple tesbit edilmiş olsa bile bugün bunlar yazılıp söylenmektedir.

Bakanlığa Soruldu

Uşak milletvekili Adil Turan tarafından Millî Eğitim Bakanının yazılı olarak cevaplandırması isteğiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bir önerge verilmiştir. Önergede 1327 sayılı personel kanununun 9. maddesiyle öğretmenlere verilen hakların kadro kanunu ile geri alındığına işaret edilmekte bunun nedeni sorulmaktadır. Gene aynı önergede orta öğretim için ayrılan kadroların yetersizliği belirtilmekte ileride doğacak aksaklıklar için bakanlığın ne düşündüğü sorulmaktadır.

Adil Turan ayrıca millî eğitimin her kademesindeki yönetici kadrolarının kaldırılmasına ilişkin bir önerge daha vermiş ilkokul müdüründen müsteşara kadar kaldırılan tüm kadroların iadesini istemiştir.

yalizmle işbirliği yapan teokratik Osmanlı devlet düzenine bağlı kalamazdı. Nitekim kalmadı da. Savaşın hemen bitiminde Cumhuriyet kuruldu. Devrimci kadro Cumhuriyeti korumak ve onu yaşatmak için Cumhuriyetin niteliklerine uygun bir kuşak yetiştirmek düşüncesiyle üst yapı devrimlerini yaptı. Ancak ne var ki Mustafa Kemal'in ölümünden sonra onun zamanında tasfiye edilmiyen feodallar emperyalizm ve işbirlikçi sermaye ile ittifak kurup önce 1946 larda C.H.P. içinde kısmen, sonra 1950 de D.P. iktidarıyla tümüyle iktidarı aldı ve giderek karşı devrim perçinleşti.

Cumhuriyetin nitelikleri çiğnendi. İlkokullardan çok kur'an kursları ve öğretmen okulları kadar imam - hâtip okulu açıldı. Seçim endişesiyle devrimler adına ne varsa yıkılıp atıldı.

Bugün yüz akıyla bir Cumhuriyet bayramı kutlayamıyoruz. Aşağıdaki rakamlar dünya ulusları arasındaki yerimizi apacık gösterir.

Her hal ilerdedir bayramların en güzelleri.

100.000 Nüfusa karşılık yüksek öğrenim görenler

Ülkeler	Sayı
Dahomey	2
Angola	14
TÜRKİYE	**353**
Arnavutluk	594
Yunanistan	954
Bulgaristan	1256
S. S. C. B.	1789

Kişi başına düşen millî gelir

Ülke	Yıllık gelir (Dolar)
Hindistan	79
Gana	285
TÜRKİYE	**290**
Yunanistan	261
Hollanda	1362
Kuveyt	3257
Bulgaristan	1005

Kişi başına yıllık çelik tüketimi

Ülke	Tüketim (Klgr.)
F. Almanya	400
İngiltere	400
Yunanistan	33
Meksika	43
TÜRKİYE	**12**

1000 Doğumda bir yaşına kadar çocuk ölüm sayısı

Ülke	Ölüm sayısı
İsveç	15
Hollanda	16
Yeni Zelanda	20
S. S. C. B.	32
Arnavutluk	92
Ekvator	104
TÜRKİYE	**165**

Türkiye Okur yazarlık oranı

Niteliği	Sayısal oranı (Yüzde)
Bütün nüfusa göre	48.72
Erkek	64.04
Kadın	32.82
Kentlerde	66.92
Köylerde	38.53

Türkiye'de Temel besin maddelerinin tüketimi

Cinsi	1938 yılı	1962 yılı
Et	22	12
Süt	151	103
Tahıl	151	248

Havza Lisesi kurşunlandı

Havza Lisesi'nin kurşunlanması üzerine şubemiz bir bildiri yayınlamıştır. Bildiriyi sunuyoruz :

1966 - 1967 öğretim yılında açılan Havza Lisesi 1969 - 1970 yılında 2 nci mezuniyetini verdi. Ülkemizde Liseyi bitiren öğrencilerden % 15 üniversiteye girerken birçok olanaksızlıklar içerisinde çalışan Lisemizden bu yıl mezun öğrencilerimizin % 30 u çeşitli yüksek okul ve üniversite sınavlarını kazanmıştır. Bu durum beldemiz için övünülecek bir durumdur.

Fakat bunun yanında 16 Ekimi 17 Ekime bağlayan gece Lise kapısına atılan iki kurşunu Cumhuriyet ve Atatürk ilkelerine karşı girişilmiş yüz karası bir saldırı olarak niteliyor, suçlunun bir an önce bulunarak Türkiye Cumhuriyeti Adaleti önüne çıkartılmasını sayın halkımızdan bekliyoruz.

Halkımızın kendi öz kuruluşunu koruyacağına güveniyoruz.

TÖS Havza Şubesi Yönetim Kurulu

Bakanlık teminat verdi

1327 sayılı Personel Kanunu ilkokul öğretmenlerinin onikinci, ortaokul öğretmenlerinin de onuncu dereceden itibaren intibaklarının yapılmasını öngörmektedir. Kanunun bu açık hükmüne rağmen Genel Kadro Kanunuyla 83 bin ilkokul öğretmenine onüçüncü dereceden, orta dereceli okul öğretmenlerine de onbirinci dereceden kadrolar verilmişti. Bu iki kanun arasındaki çelişkiyi kamuoyuna yansıtmış, haksızlık düzeltilmediği taktirde direneceğimizi ilgililere duyurmuştuk. Bunun üzerine Millî Eğitim Bakanlığı TÖS'e bir yazı göndererek haksızlığın düzeltileceğini söylemiştir. Bakanlığın yazısını senet kabul ediyoruz.

Bu haksızlıklar düzeltilmediği taktirde öğretmenler Anayasamızdaki demokratik direnme hakkını kullanmada kararlıdırlar.

TÖS Genel Başkanlığına

1322 sayılı Kadro ve 1327 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile geniş bir öğretmen kitlesinin mağdur edildiğini ileri sürerek, önleyici tedbir alınması dileği ile Sayın Cumhurbaşkanına Sendikanız tarafından çekilen ve ilgisinden dolayı Başbakanlıkça Bakanlığımıza havale edilen teliniz incelendi.

Kadro Kanunu ile Devlet Memurları Kanunu arasındaki farklarla ilgili değişiklik Maliye Bakanlığınca en kısa zamanda halledilecektir. Bu itibarla dereceleri yükseltilmiş bulunan ilk ve orta dereceli okul öğretmenlerinin intibakları yeni derecelerine göre yapılmaktadır. Bu bakımdan öğretmenlerin derece değişmesi dolayısıyla mali haklarının daha aşağı düşürülmesi ve mağdur edilmesi söz konusu değildir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Millî Eğitim Bakanı Y.
Akif Tuncel

Yaşasın Cumhuriyet

Dursun Akçam

Kuruluşunun 47. yılında Cumhuriyetimiz özüyle değil, sözüyle kutlanmaktadır. Düzenlenen resmî törenlerden halkımızın büyük çoğunluğunun haberi bile olmayacaktır.

Mustafa Kemal'in «İstiklâli tam» Türkiye Cumhuriyeti, bugün, «Biz tek başımıza yaşıyamayız» diyen işbirlikçiler koalisyonunun yönetiminde yarı bağımlı bir ülke damgasını taşımaktadır. Ekonomimiz uluslararası kapitalizmin vesayeti altına girmiştir. 72 milyarlık dış borçlar bizi Duyûnu Umumiyeden beter bir çıkmazın içine sokmuştur. Haşhaş tohumlarını bile gâvurdan icazet almadan tarlalarımıza ekemiyoruz.

Cumhuriyet, temel yapısını, çatısını kuran insanların yönetiminden yoksun olduğundan bir avuç mutlu azınlığın, mutsuz çoğunluğu sömürme cumhuriyeti olmuştur. Bu yüzden imtiyazlı sınıflı bir toplum olma niteliğimiz yıl geçtikçe artmaktadır. Sefahat saraylarının yanında, sefalet yuvaları işsizlik, açlık, salgın hastalıklar mutsuz çoğunluğun değişmez yaşantısı olmuştur.

İmparatorluğun mirası 40 bin köyümüzün içinde bulunduğu durum cumhuriyet yönetiminin alnında bir kara leke gibi durmaktadır, % 75'i hâlâ Alfabesizdir. Köyün insanı, kadını, kızı satılık bir meta olmaktan kurtulamamıştır. Atatürk'ün yıktığı medreseler daha modern binalarda başka adlarla yeniden kurulmuştur. Halka bilimin yerine hurafe, ekmek'in yerine bol nutuklar sunulmaktadır.

Halkımızı, yıllarca bu karanlığın, bu yoksulluğun, bu ilkelliğin içinde tutanlar aralarında partilere bölünerek uyduruk demokrasi oyunlariyle sömürülerini sürdürmektedirler.

Bilmiyorlar ki, bu hurda yalan dolan gemisi bir yerde gerçeğin kayalarına çarparak parçalanacaktır.

Köprülerin altından çok sular geçmiştir, halkımız adım adım uyanmaktadır. Emekçiler, kendi yönetimlerini kurdukları gün cumhuriyet gerçek niteliğine kavuşacak ve o zaman Cumhuriyet bir tören cumhuriyeti olmaktan kurtularak halkın kızı, kızanı ile içten kutladığı bir bayram olacaktır.

Yaşasın Cumhuriyet.

Cumhuriyetin 47. Yıldönümünde Türkiye'nin görünümü...

SÖMÜRÜLEN ÜLKE

Yurdumuz Türkiye, emperyalist dünya sistemi içinde, sömürülen ülkeler safında geri bir tarım ülkesidir. Emperyalizmin sömürü alanı olan Türkiye'nin, emperyalist batı ülkelerinin dünya üzerindeki sömürü ve tahakkümlerini sürdürmek, bu sömürüyü yoğunlaştırmak ve alanını daha da genişletmek amacıyla kurduk - ları NATO askerî ittifakına sokulmuş bulunması, Türkiye halkının doğal yerinin, Doğunun ve Güneyin sömürülen halkları safında olduğu ger çeğini değiştirmez.

Emperyalizm, 19 uncu yüzyılın sonlarından bu yana, kapitalist ülkelerde teknolojik gelişmelerle üretimin ve sermayenin yoğunlaşması sonucu, kapitalizmin temel çelişkisinin, yani üretimin sosyal niteliği ile üretim araçlarının ve sonuçlarının özel mülkiyeti arasındaki çelişki - nin derinleşmesiyle varılan kapitalizmin son aşamasıdır. **«Emperyalizm can çekişen kapita - lizmdir.»** Sonucu olduğu teknolojik gelişmeyi baltalaması ve tüm insanlığa ölüm ve yoksulluk getiren saldırganlığı bu can çekişmenin başlıca tezahürleridir. Emperyalizm gelişmiş kapitalist ülkelerin tekellerinin ekonomide egemen duru - ma gelmesiyle, banka sermayesinin sanayi ser - mayesiyle kayması finans - kapitalin ve malî oligarşinin tam tahakkümünü kurmasıyla, ser - maye ihracının artması ve zamanla emtia ihra - cından daha büyük önem kazanmasıyla, ulusal sınırlar aşılıp, dünyayı sömürü alanları olarak bölüşen uluslararası tekelci kapitalist birliklerin ortaya çıkması ve böylece dünyanın emperyalist devletler tarafından paylaşılmasıyla meydana gelen dünya sistemidir.

1917 Ekim Devrimi'yle dünyanın altıda birinin emperyalist sistemden kopup ayrılması, İkin ci Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde de, bir çok ülkelerin sosyalist devrim yolunu tutmalarıyla, dünya nüfusunun üçte birinin emperyalist sömürü alanının dışına çıkması yüzünden em - peryalist dünyanın sınırları daralmıştır. Ama daha dar bir alanda olsa da, yeni yöntemlere başvurmak zorunda kalsa da emperyalist sömürü azalmamış, tersine büsbütün yoğunlaşma - mıştır.

Emperyalizm, sömürü alanı olan ülkelere, bu ülkelerin gerçek çıkarlarına aykırı olan ve tekelci kapitalizmin çıkarları ile bağdaşan bir işbölümünü kabul ettirir. Bu ülkeler, emperya - list tekellerin uygun gördüleri sayılı ürünleri üretmek zorunda bırakılırlar. Bunlar genellikle besin ürünleri ve ham maddelerdir. Emperyalist sistem içindeki geri kalmış ülkelere kabul ettiri - len böyle bir işbölümü, bu ülkelerin yeraltı zen - ginliklerini tüketen bir istihraç sanayiinin (ma denciliğin) gelişmesi, buna karşılık genel olarak sanayiinin baltalanması sonucunu verir. Dünya piyasasına hükmeden emperyalist tekeller, sö - mürü alanları olan ülkelerin ihraç ettikleri ürünlerin fiatlarını mümkün olduğu kadar dü - şük bir seviyede tutarlar; buna karşılık, geliş - miş kapitalist ülkelerin ürettikleri sanayi ma - mullerinin fiyatları durmadan artar. Böyle - likle sömürülen ülkenin dış ticaret açığı kronik bir hastalık halini alır. Emperyalizmin, kendi aşıladığı bu hastalığa deva olarak sunduğu «dış yardım» özünde emperyalist sömürüyü daha da yoğunlaştırır. Bu duruma düşmüş bir ülke artık çıkmazdadır.

İKTİSADİ ÇIKMAZDAYIZ

Yurdumuz Türkiye, bütün bu bakımlardan, emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen ti - pik geri bırakılmış ülkeden pek farklı değildir. Basta Amerika olmak üzere, emperyalist blokun Türkiye'ye kabul ettirdiği iktisadî politika, ül - kemizin bağımlı tarım ülkesi durumunu perçin - leyen bir politikadır. Ürettiğimiz tarım ürünle - rini ve hammaddeleri dünya pazarında ucuza satmaktayız; ithal ettiğimiz sanayi mamûllerini gittikçe yükselen fiyatlarla satın alıyoruz. Dış ticaret açığımız her geçen yıl büyüyerek uçu - rumlaşmaktadır. «Dış yardım» denen şey, bu sömürü mekanizmasının işletilmesiyle Türkiye'- den sızdırılan büyük meblâğların, göz boyamak amacıyla geri verilen önemsiz bir yüzdesini teş - kil eder ve bu «dış yardım», başta Amerika ol - mak üzere, emperyalizmin Türkiye'deki tahak - küm ve sömürüsünü daha da ağırlaştıracak bi - çimde kullanılır.

Türkiye çıkmaza sokulmuştur. Durumu ba - tağa düşmüş olan ve her debelendiğinde daha da derine giden adamın durumu gibidir. Bugün Türkiye'de bir köylü, köyünden kasabaya git - mek için örneğin General Motors'un yaptığı ta - şıta biner ve bu aracı bir ölçüde yıpratır; ara - cın yaktığı yakıt, Mobil ya da Shell'in yakıtıdır; eskittiği yol, Catterpillar makinalarının açtığı yoldur. Bütün bu yıpratma ve tüketim, onun ödediği yol parasının bir kısmını teşkil eder ve bu para kanatlanıp uçarak New York'taki, Lond ra'daki milyerderlerin kasalarına girer. Kızılay - dan Ulus'a gitmek için dolmuşa binen şehirli vatandaş da bu bakımdan farklı durumda değil - dir. Yaya yürüyen Türkiye vatandaşı, belki em - peryalist sömürü için vesile yaratmada fazla bir şey yapmış olmaz, ama onun da eskittiği pabu - cun derisinin hazırlanmasında kullanılan kim - yevî maddeler, o pabucu yapan kunduracının falçatasının çeliğinden dikiş makinasına kadar bir çok araçları yabancı malıdır ve ithal edilen bu araçların fiatları, Türkiye'nin ihraç ettiği

MEHMET KABAGİL

ürünlere kıyasla, eşit olmayan şartlarda saptan - dığından, burada da bir ölçüde aynı durum var - dır. Vatandaş traş olsa, ya da sinemaya gitse, durum aynıdır. Traş bıçağının çeliği İsveç'ten, film Hollywood'dan ve projeksiyon makinası da Almanya'dan gelmektedir. Vatandaş yerli film seyretse, o filmi çeken kamera ve kullanılan pe - likül ithal malıdır. Öyle ki, Türkiye vatandaşı sağa da dönse dış sömürüye vesile yaratır, sola da dönse...

Böyle bir batağa batmıştır Türkiye toplumu.

Türkiye'de bütün yatırımlar ülkenin «geri tarım ülkesi» niteliğini zedelemeyecek cinsten yatırımlardır. Bunlar, doğrudan doğruya, ya da dolaylı olarak emperyalist ülkelerin sanayi ürünlerinin tüketimini artırma, büyük yabancı şirketlere faaliyet alanı sağlama amacını güder Montaj ve ambalaj sanayiinden Boğaz Köprüsü - ne kadar bu böyledir. Dış görünüşte iktisadî canlılık dönemlerinde bile, politikacıların «kal - kınma» dedikleri şey, yoksul Türkiye halkının daha da yoksullaşmasına karşılık, bir avuç iş - birlikçi asalağın daha çok zenginleşmesi sonucu nu verir; ve her seferinde kaymağı alıp götüren emperyalist tekellerdir. Bu yabancı tekellerdir petrolumuzdan kromumuza kadar, bakırımız - dan ormanlarımıza kadar Türkiye'nin bütün zenginliklerine sahip çıkan... Türkiye'de en çok kâr eden şirketler listesi başında Uni - Royal, Shell Company ve Pirelli adındaki yabancı şir - ketler gelmektedir. Uni-Lever listede beşincidir. Bu gibi yabancı şirketler, yaptıkları yatırımlar - da «bir koy, beş al» parolasına göre hareket ederler. 1968 de Türkiye'ye gelen yabancı ser - maye 12 milyon dolardır. Aynı yıl içinde yaban - cı sermaye yurt dışına 29 milyon dolar kâr transfer etmiştir.

ADALETSİZLİĞİN EN DERİNİ

Böyle şeylerin olduğu bir ülkede, en derin sosyal adaletsizliğin hüküm sürmesi doğaldır. Türkiye'de yılda adam başına millî gelir 290 do - lardır (bu sayı, komşu Bulgaristan'ın adam ba - şına 1005 dolarlık yıllık millî geliri ile kıyasla - nabilir). Bu millî gelir ortalamasıyla Türkiye, Yemen gibi, Senegal ya da Togo gibi en geri ül - kelerle aynı kategoriye girmektedir. Ve bu uta - nılacak ölçüde düşük olan millî gelir, daha da utanılacak bir adaletsizlikle dağıtılmaktadır: 34 milyon nüfuslu Türkiye'nin millî gelirinin üçte biri, nüfusun yüzde birinden azını teşkil eden bir sömürücü azınlık tarafından tüketilmekte - dir. Tarımla geçinenlerin % 31 inin toprakların dörtte üçünü işletmelerine karşılık, tarım nüfu - sunun % 69'u toprakların dörtte birine sıkışmış kalmıştır. Bir milyona yakın köylü ailesinin hiç toprağı yoktur. İki buçuk milyonun üstünde köy lü ailesi, geçimine yetecek kadar toprağa sahip bulunmamaktadır. Tarım kredilerinin dağıtımı da yukarıdaki tabloya uygundur: 1968 yılında 1.366.000 çiftçi ailesine (her birinin aldığı bin lirayı aşmamak üzere) verilen banka kredisi, 480 milyon liradır. 28 bin varlıklı toprak sahibi - ne verilen kredi ise 458 milyon liradır. Aynı yıl içinde 642 tefeci ya da toprak ağası, 35 milyon liralık krediyi paylaşmışlardır. Küçük üreticinin kredi olanaklarından yoksun bulunduğunu gös - teren bu rakamlar, Türkiye'de kredi kurumları - nin üretimi değil, tefeciliği teşvik eder biçimde çalıştıklarının kanıtıdır. Bazı hesaplara göre Türkiye'de, tarımdaki nüfusun % 95 inin adam başına ortalama aylık geliri sadece doksan lira - dır. Sömürücü sınıflara giren küçücük nüfus kesiminin ise (yukarıda sözü edilen % 1 den az olan kesim) ortalama aylık geliri bunun 120 ka - tıdır. Yoksul emekçi sınıflarla varlıklı azınlık arasında böyle bir tüketim farkı ancak feodal Kuveyt Şeyhliğinde görülebilir. Yoksullar ülkesi Türkiye'mizi, emperyalist tekeller ve onların yer ilişbirlikçileri, bir tatlı kârlar ülkesi saymak - tadırlar.

UYDULUK POLİTİKASI

Türkiye'de bağımlı bir ekonominin yoğun - laşmış ifadesi olan politika ise hem yurtiçi gö - rünüşüyle, hem yurtdışı gönüşüyle emperyaliz - me bağlı bir politikadır, uyduluk politikasıdır. Türkiye'nin iç politikası emekçi halka karşı ve sömürücü sınıflardan yana bir politika olduğu, kadar, dış politikası da, özünde, millî kurtuluş savaşı veren, ya da böyle bir savaş şartlarında bulunan halklara karşı, sosyalizm yolunu tut - muş bulunan halklara karşı, başta Amerika Bir - leşik Devletleri olmak üzere, emperyalist blok - tan yana, bu blokun kuyruğunda bir dış politi - kadır. Böyle bir dış politika Mustafa Kemal'in millîci politikasıyla çelişir.

Emperyalizm, sömürü ve tahakküm altında tuttuğu ülkelerde o ülkenin en gerici sınıf ve zümreleriyle ittifak kurar. Sömürüsünü bunla - ra dayanarak, bunların aracılığıyla yürütür. Kendi yarattığı olan işbirlikçi sermayeden baş - ka emperyalizmin Hindistan'daki yerli müttefi - ki mihrace olmuştur, Afrika'da da köy büyücü - sü, Türkiye'deki yerli müttefiki ise, (işbirlikçi kapitalistlerin ortağı) feodal mütegallibedir. Bunlardır toplumumuzun en gerici sınıfları. Bu iki asalak sınıf, emperyalizm ile birlikte bir üç - lü ittifak kurmuşlardır ve Türkiye ekonomisini tahakkümleri altında tutmaktadırlar. Bununla da kalmayarak politikada ve toplumsal hayatı - mızın bütün alanlarında geniş ölçüde egemen - dirler. Türkiye'de şu anda eski bir yabancı şir - ket temsilcisinin başbakanlık sandalyesinde oturması olgusu, tek başına, bu üçlü ittifakın Türkiye'deki tahakkümünü nerelere kadar var - dırdığını gösterir.

Türkiye'nin Ekonomisine ve geniş ölçüde politikasına hükmeden işbirlikçi sınıflar, yurdu - muzun bağımlı ve geri bir ülke olarak varlığını sürdürmesinde çıkarı olan sınıflardır. Ve bunla - rın tahakkümü sürdükçe, elbette ki, Türkiye - nin içinde bulunduğu çıkmazdan kurtulması ve gerçek bir iktisadî kalkınma görmesi sözkonu - su olamaz. Üçlü sömürü ortaklığı, çıkarlarına aykırı herhangi bir gelişmeyi önleyebilmek için, politikayı kendi kapalı av alanı halinde tutma çabasındadır. Türkiye'de oynanmakta olan Fili - pin demokrasiciliği oyunu, bu maksatla tezgâh - lanmıştır. Burjuva anlamıyla dahi, parlemanter demokrasi ile, dış görünüşteki bazı benzerlikle - re rağmen, özünde, ortak bir yanı olmayan Fili - pin demokrasiciliğinde egemen durumda olan iş birlikçi sınıflar, millî sınıf ve zümrelerin kendi öz siyasî örgütleriyle politika alanında yer ala - rak Türkiye'nin tarihî gelişmesi üzerinde, ger - çek güçleriyle orantılı olarak, etkili olmalarını engelleme çabasındadırlar ve bunda oldukça başarı sağlamışlardır. Bu düzende zaman za - man yapılan seçimlerde, emperyalizm ve işbir - likçileri ittifakının en güvenilir temsilcisi olan partinin seçimi kazanması kaçınılmazdır.

Bugün Türkiye'de işçi sınıfının ve köy - lülüğün çıkarlarını temsil eden hareket ve akımlar, parlemanter politika dışında, ya da bir ölçüde, statükocu partilerde hizip ha - reketleri olarak belirmektedir. Böyle bir siyasî ortamda memleketin çözüm bekleyen temel so - runları kasıtlı olarak siyasî tartışmalar dışında tutulur ve kamu oyu, üzerinde sansasyon yara - tılan ikincil önemde, hatta daha da önemsiz me - selelerle oyalanır; emperyalizm ve işbirlikçileri için Filipin tipi parlemanter demokrasi, ancak belli tarihî şartlarda makbul bir düzendir. Bu düzen, sömürüyü güvenlik altına alamaz duru - ma geldi mi, emperyalizm açık faşist teröre baş - vurmakta sakınca görmez. Son zamanlarda, gei rici iktidarın da desteğiyle tezgâhlanan faşist saldırıları bu yolda hazırlık niteliğinde çıkışlar olarak değerlendirilmelidir.

EGEMEN KÜLTÜR, EMPERYALİST VE FEODAL KÜLTÜRDÜR

Türkiye'de bağımlı ekonomi ve politikanın yansıması olan kültür de, emperyalizm - işbirlik - çi sermaye - feodal metegallibe üçlü ortaklığı - nın damgasını taşımaktadır. Toplumumuzda egemen kültür emperyalist ve yarı - feodal kül - türdür. Halkımızı kendi halk kültürüne sahip çıkması ve bu yolda direnmesinde yer yer ba - şarı sağlaması, en büyük kültür ve sanat adam - larımızın ilerici olmaları ve bunların çoğunluk - la ulusal devrimci kültür yaratma çabasında bu - lunmaları, yığınlara geniş ölçüde iletilen kültü - rün gerici olduğu ve bu yüzden de yığınsal ni - telik taşıyan ve Türkiye ölçüsünde egemen bu - lunan kültürün gerici kültür olduğu gerçeğini değiştirmez. Eğitimden sinemaya kadar, edebi - yattan müziğe kadar bu böyledir. Emperyalist batı kültürü ürünlerinin ulusal kültürümüzü ge - rileterek egemenliğini kurmuş olması, bu alan - da da bağımlı ülke niteliğini taşıdığımızın ka - nıtıdır. Ve bunu, yüzbinlerle satan Risale-i Nur gibi, sayısı elli bini aşan izinli izinsiz kuran okulları gibi, toplumumuzdaki feodal tahakkü - mün nice tezahürleri tamamlamaktadır.

Emperyalist dünya sistemi içinde kalan bir geri ülkede, eğitim de millî ve demokratik muh - teva ve biçimden uzaklaşır. Nüfusunun yüzde 62'si okuma-yazma bilmeyen Türkiye, Amerikan uzmanlarının denetiminde her geçen gün Kema - lizmin tek merkezli lâik eğitim ilkesinden taviz veren bir Millî Eğitim Bakanlığıyla, emperyaliz - min kültür kaleleri olarak açılan Amerikan üni - versiteleri ve ülkenin her köşesinde çöreklenmiş «Barış Gönüllüleri» ile, üniversite kapılarından geri çevrilen onbinlerce öğrencisi ile v.b., v.b., bu bakımdan da bağımlı ülke örneğine uymak - tadır.

MİLLİ SAVUNMAYI MİLLİ KILMAK

Emperyalist dünya sistemi içinde bulunan geri bir ülkenin savunma gücü de o ülkenin ulusal çıkarlarını değil, emperyalizmin çıkarla - rını savunur duruma düşürülür. Ne yazık ki, Türkiye de, ilk başarılı millî kurtuluş savaşında emperyalizmi yenmiş olan ordusunun şanlı as - kerî geleneğine rağmen, bu ordunun Kemalist subay kadrosuna rağmen, bu bakımdan bir is - tisna değildir. Gelişmiş kapitalist Batı ülkeleri - nin dünya ölçüsündeki talanını sürdürmek ve bu talanın alanını daha da genişletmek için kurmuş oldukları NATO örgütünde, sömürülen bir ülke olarak Türkiye'nin yer alması, üstelik başka hiç bir NATO üyesinin kabul etmediği, bağımsızlığa aykırı şartlara boyun eğmesi; coğ - rafya, halkının kökeni ve iktisadî gelişme sevi - yesi bakımından yeri Doğu'nun ve Güney'in ezi - len halkları safında olması gereken Türkiye'nin durumuyla çelişen bir haldir. Amerikan emper - yalistlerine kapitülasyon niteliğinde imtiyazlar tanıyan, ordusunun silâh, cephane, araç ve ya - kıt bakımından ikmali işini, kendi ulusal kay - naklarını baltalayarak, Amerika'nın keyfine ter keden, kendi toprağında kendi denetimi dışında yüzbir Amerikan askerî üssünün çöreklenmesi - ni hoşgörüyle karşılayan, ordusunun hemen he - men tümüne yakın bir kısmını, savaş anında, Amerikan kumandasına terkeden Türkiye, bir ulusu bağımsız ulus yapan en ilkel hakkını, ken - di iradesiyle, kendi seçeceği düşmana karşı, kendisinin uygun göreceği anda ve yerde sava - şa girme kararını verebilme hakkını yitirmiş durumdadır.

Toprağında barındırdığı, bir kısmı nükleer taarruz silâhlarıyla donanmış Amerikan askerî üsleri, Türkiye'yi, kopacak bir nükleer savaşın birinci hedefi haline getirmektedir. Ve bu üsler yüzünden Türkiye, dünyanın hangi noktasında çıkarsa çıksın, her Amerikan - Sovyet çatışması yüzünden girişilen pazarlıkta Amerika'nın elin - de bir koz durumuna düşürülmüştür. Hiç bir yurtseverin olağan sayamayacağı, sineye çeke - miyeceği bu durum ikili anlaşmaların tek bir metinde toplanması manevrasından sonra da olduğu gibi devam etmektedir. Öyle ki, millî sa - vunmamızı millî kılmak görevi halâ önümüzde duran bir görevdir.

Evet, Türkiye, ekonomisi bakımından, siya - seti bakımından, kültürü bakımından, millî sa - vunması bakımından, kısaca toplumsal yaşantı - sının bütün yönleriyle emperyalist dünya siste - mi içinde sömürülen bağımlı bir ülkenin bütün özelliklerini taşımaktadır. Hiç bir gözboyacılık bu acı gerçeği gizleyemez.

Sadri ERTEM

İlk toplumcu yazarımızın anısına

Anısına Selam Olsun

Türkçe'nin ilk toplumsal gerçekçi yazarı Sadri Ertem 1900 yılında İstanbul'da doğdu. Çocukluğu subay olan babasıyla Anadolu'yu gezmekle geçti. Merkezi feodal imparatorluğun karanlıklarda bıraktığı yoksul halkımızı yakından tanıdı. Onların ezilmişliklerinin bilincine vardı. İstanbul Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünü bitirdi. Kurtuluş savaşı sırasında gazetecilik, savaştan sonra Gazi Eğitim Enstitüsünde öğretmenlik yaptı. 1939 da Kütahya'dan Milletvekili seçildi. 12 Kasım 1943 de Ankara'da öldü.

Ezilen, horlanan Türk halkının sorunlarını yapıtlarıyla ilk kez gözler önüne seren yazar Sadri Ertem'dir. Konularını işçinin köylünün ve ara tabakaların günlük yaşantılarından aldı. Dile ve anlatıma fazla önem vermedi. Onun için «ASIL» olan gerçeklerin yansıtılmasıydı. Halka dönük edebiyatımızın başarılı ustalarından Sabahattin Ali ve Memduh Şevket Esendal'ı büyük ölçüde etkiledi. Dolayısiyle edebiyatımızın bugünkü olumlu çizgiye ulaşmasında onun katkısı büyüktür.

Adının anılmaz olduğu, iyice unutulduğu bu yıllarda onu tanıtmayı bir kadirbilirlilik sayıyoruz.

Anısına selâm olsun.

YAPITLARI

KORKU	**Öyküler**
İNDİR BACAYI KALDIR BACAYI	**Öyküler**
BİR VARMIŞ BİR YOKMUŞ	**Öyküler**
BAY VİRGÜL	**Öyküler**
BİR ŞEHRİN RUHU	**Öyküler**
ÇIKRIKLAR DURUNCA	**Roman**
YOL ARKADAŞLARI	**Roman**
MİLYONERİN KIZI	**Roman**
DÜŞKÜNLER	**Roman**
BİR VAGON PENCERESİNDEN	**Gezi**
ANKARA - BÜKREŞ	**Gezi**
FİKİR VE SANAT	**Denemeler**

Sadri Ertem'den seçmeler

Radyo Haberleri

Yün satın alıcısı manifaturacı Hüseyin Efendi yanında nahiye müdürü ile birlikte kahveye doğru ilerledi. Hüseyin Efendi yaşlıca bir zattı. Hali şöyle on onbeş sene medresede dirsek çürütmüş bir adamı andırıyordu. Gerçi arkasında cüppe ayağında lapçin yoktur, sırtında bir ceket başında bir melon şapka ayağında iskarpin vardır. Fakat pantolonu şalvarlaşmış bir pantolondur. Ceketi de kolundan, yakasından cüppeleşmiş, melon bir sarık gibi başında sallanıyor. Surat tıraşlı bıyık yok. Fakat bir bakışta insan bıyıklı top sakallı bir adam fotoğrafı görmüş gibi oluyor.

Hüseyin Efendi nahiye müdürü ve öğretmen imam arkasız iskemlelere yaslandılar. Radyo söylenyor.

Hüseyin Efendi kahvesini hem yudum yudum içti, hem seslendi.

— Beyefendi. Ben bu gavur icadından hiç hoşlanmıyorum. Çoluğun çocuğun ahlâkı bozulur. Nedir efendim bu şarkılar. Gece demez gündüz demez söyler. Köylü makulesi günde onsekiz saat çalışırda ancak karnını doyurur. Çalgı çağnak diye çoluk çocuk aylak oluyor. İşe giden yok.

— Bakınız efendim şu çocuklara. Şu daha onbeşer yaşına gelmeyen çocuklar «Bu elfazı aşıkâneyi» işitir de ne olmaz. Bunu menedivermeli. İmam;

— Doğru dedi. Artık bu radyo ezan sesini işittirmez oldu.

Posta çavuşu Hüseyin Efendiye bir tomar gazete getirdi. Hüseyin Efendi gazeteyi kucağına açtı. Birini kendisi aldı. Ötekileri de yanındakiler. Nahiye müdürü :

— Hem, dedi, vaziyet epey mühim, Mussolini Rodos'a gelmiş. Manevra yapılacakmış. Allah hayırlara tebdil etsin. Bir tan tun çıkmasa bu işlerin sonunda. Hüseyin Efendi atıldı :

— Bir gazeteleri gör, bir de şu köylünün daldığı zevk ve sefaya bak.

Öğretmen :

— Musul meselesi de alevlenmiş. Milleti böyle başı boş coşkunluğa bırakmamalı.

Dört ahbab arasında köylünün radyo etrafında toplanması acayip bir tesir yapıyordu. Sanki köylülerin radyo başından ayrılmaları derhal memleketi düzeltecek herşey gül gülistan olacaktı.

Hüseyin Efendi seslendi:

— Herşeyden evvel ahlâk. Üç kafa sallandı. Üç ağız açıldı. Hüseyin Efendinin sözlerini tekrarladı.

— Herşeyden evvel ahlâk

Gazete haberleri dört arkadaşı hayli sarstı. Nahiye müdürü kahveciyi çağırdı.

— Bak, dedi. Milletin başında ne mühim dertler var. Kapa şu makineyi. Nedir bu zırzır. Musul meselesi alevlenmiş. Halimiz ne olacak. Muharebe mi var, nedir?.

Kahveci radyoyu kapadı. Muharebe lâfı yüzünü buruşturdu. Ham bir ayva ısırmış gibi oldu.

Köylüler radyonun susmasından şaşırdılar. Çünkü her akşam bu şarkılardan sonra piyasayı söylerdi. Bu akşam iş tam piyasa faslına gelince radyo kapandı. Köylüler :

— Piyasa ne oldu acaba, demeğe lüzum kalmadan :

— Muharebe başlıyormuş, sözü kafalarında patladı. Herkesi bir acı aldı. Herkes geçen seneleri hatırladı. Çeneleri bıçak açmayacak bir hal aldı.

Hüseyin Efendi o geceyi yazıhanesinde geçirdi. Dükkânı açıktı. Dükkânın açık olduğunu gören köylüler ona müracaat ediyorlardı.

— Ne olacak Hüseyin Efendi, elimizdeki yünler kalır mı dersin?

— Kalır zahir, hudutlar kapanırsa biz bu yünleri nereye göndeririz.

— Kötü.

— Kötü ama, sen satıcı ben alıcı. Elle gelen düğün bayram. Sen getir malını.

Sabaha kadar köyde ne kadar yapağı varsa hepsi toplandı. İki gün evvel ki fiatın yarısından biraz aşağısına. Ertesi sabah köylüden aldığı yünleri arabaya yükleten Hüseyin Efendi kasabaya yollandı.

Bir daha ne Hüseyin Efendi'den haber alındı, ne de muharebeden.

ODUNCU

Odun yüklü üç eşek kahvenin önünden geçti. Eşekler ve sahipleri serinliğe doğru tatlı tatlı başlarını döndürdüler. Bir eşek gölgede rahatlanmış gibi kafasını silkelemek istedi. Eşekleri sürenlerden biri mintanının yeni ile yüzündeki teri sildi. Mintanının ne renkte olduğu belli değildi. Yamalar fark olunmuyordu. Sitebin tozu onun üstünü başını tek renge boyamıştı. Yüzünü sildiği mintanın kolu boz renginden çıktı. Simsiyah oldu. Koyu renkli bir boya ile boyanmış gibi siyah.

Kahvenin içerisinden elindeki fincanla etrafı süzen bir ihtiyar, oduncuları gördüğü zaman kendi halinden memnun olduğunu anlatan bir ifadeyle yanındakilere seslendi :

— Yazık şu insanlara. Şu hayvanlara, dedi.

Kahvesinden bir yudum daha içti.

— Hey, dedi. Köylü bana bak... Şu hayvanları kurtaralım diye söylüyorum. Üç eşek yüküne ne verelim? Köylüler cevap verdiler :

— Satılık değil.

Kahvenin penceresinden etrafı süzen adam yanındakilere yavaşça :

— Hayvanlar adam akıllı yüklü, bu üç eşek yükü üç at yükünden daha bereketlidir. Satın almak kârlı olur dedi.

Köylüler eşeklerini dürttüler. Yürüyüşlerine devam ettiler.

Eşeklerin yavaş yavaş fakat belleri yassılarak, ayakları çarpılarak gidişleri kahvedeki adamı sinirlendirdi ve merhameti ayaklandı. Yüklü hayvanları bütün kahvedekilere gösterdi.

— Yazık, diyordu. Yazık... Bu hayvanların hali ne olacak?.

Birisi söze karışır gibi oldu.

— Bu hayvanların hali yük altında can vermek olacak.

— Hayır... Hayır, Allah Rabbilâlemindir. Hayvanlara yazık. Bu yükleri boşalttıralım.

Bu sözlere kahvede tavla oynayan birkaç kişi daha katıldı. Hayvanları korumak için küçücük kahvede hemen bir efkârı umumiye doğdu.

Eşekler ve köylüler ilerliyorlardı. Fakat sıcakta yorgun insanlarla yük altında belleri çökmüş eşekler ancak arpa boyu arpa boyu ilerliyebiliyorlardı.

Kahve sahibi adamları görüp nutuklar söyleyen adama yaklaştı.

— Hocam, dedi. Şu eşek yüklerini alabilirsek sizlere tezek içinde kahve pişirmekten kurtulurum. Ha hocam... Ha gayret.

Koca kahveden dışarı fırladı. Onu takibedenler de oldu.

Hoca bağırıyordu :

— Hey... Durun.

Köylüler bir şey işitmemiş gibi yollarına devam ediyorlardı.

Hoca koştu, köylülerden birinin yakasına yapıştı.

— Ulan dedi. Sana ne zamandır dur diye bağırıyorum. Gırtlağım parçalandı.

Köylü cevap verdi :

— Askerliğimizi yaptık. Vergilerimizi verdik. Bizden ne istiyorsunuz?.

— Ne mi, Bir de utanmadan soruyorsun. Allahtan korkmaz, kuldan utanmaz... Nedir bu hayvanların hali... Demin size hayır olsun diye odunları satın dedim. Kulak almadınız. Geçip gittiniz. Şimdi lâf istemem. Yıkın bakalım hayvanları. Bir eşeğin taşıyacağı kadarını hayvanın sırtına vurun. Şimdi karakola haber veririm.

Köylüler durgun sular gibi hiç renk belli etmeden konuşmadan düşündüler.

— Dediğin gibi yapalım, dediler...

Hoca bağırıyordu.

— Bu hayvanlar size yarın da lâzım.

Odunlar söküldü. Eşekler rahatlaştı, belleri doğruldu. Birisi yere yattı. Ayaklarını havaya kaldırdı, anırdı, sonra odunlar yeniden yükletildi. Hocanın nezaretende yapılan bu işten sonra odunların yarısı yerde kalmıştı.

Yükleme işi tamamlanınca hoca köylülere seslendi :

— Eh... Şimdi oldu. Ya bu yerde kalan odunları ne yapacaksınız? Eksik artık satın da hadi gidin. Eşektekileri pahalı pahalı satarsınız.

Köylüler birbirlerine bakıştılar. Yanyana geldiler.

— Ne vereceksiniz? dediler.

Hoca cevap verdi :

— Üçünüze onar kuruştan otuz kuruş.

— Hayır satmayız.

— Satmazsanız biz de hayvanlara yüklettirmeyiz. Eşeklere yazık değilmi?.

Köylülerden biri kuşağını çıkardı. Öteki bir ip çözdü. Birbirlerine yardım ettiler. Eşeklerine yükletemedikleri odunları sırtladılar. Kızgın güneş altında yollarına devam ettiler.

Hoca arkalarından söylendi :

— Ne olacak!... Pis köylüler...

***

Fertçi ve Cemiyetçi Edebiyat

I.

Eğer edebiyat bir kavganın bayrağıdır diyorsanız bu kavga sonuna kadar sürecek ve onun başladığı vakti bilmediğimiz gibi biteceği günü de göremiyeceğiz.

Böyle bir köşeden edebiyat fertçi mi olmalı, cemiyetçi mi olmalı, sözü, karşılıklı bir lâf cimnastiği yapmaktan başka bir şeye yaramıyacaktır. Çünkü bir tarafın öbür tarafı susturması edebiyat bakımından olmıyacaktır. Kavgaların sonu olan sulh da başka yollardan gelecektir.

Onuncu için bir politika fırkasının program münakaşasına benziyen bir edebiyat konuşmasından sağlam ve gerçek olan bir son elde edilemez.

Bence bu işi :

— Bu iyidir.

— Bu kötüdür. Diye münakaşa etmeden önce «Bu nasıl oldu?» diye düşünmek gerektir.

Belki böyle bir düşünce bizi gerçeğe yaklaştıracaktır. Çünkü edebiyat perdesinin ardında kavga eden siyasa fırkalarının program ve prensip dalaşmalarından san'at hesabına kazanılacak bir şey yoktur.

San'at doğumu bakımından sosyaldır. Öküzler için, kazlar için, kediler için, bir san'at yoktur. Bunlar bire rendividü oldukları halde bir san'ata bir edebiyata sahip değildirler.

San'at adamı topluluğun malıdır.

Ve san'at adamı tabiat karşısındaki kaz, tabiat karşısındaki kedi gibi tek başına bir endividü değildir. O bir kollektivitenin parçasıdır. Ve topluluğun bir parçası halini aldığı zaman adı personalite olur. Bizim en çok endividüalist dediğimiz topluluklar birbirine en çok bağlarla bağlı olan, bol teşkilat içinde kendini hür sanan varlıklardır.

Endividülist edebiyatla, en koyu sosyal edebiyat bir topluluğun çenberi içinde oldukları için birbirinin aynı olan noktaları bulunacaktır. Edebiyatın, san'atın tekniği gibi.

Kötü teknik ve endividüalist edebiyat içinde, ne de sosyal edebiyat içinde yer bulabilir. Kötü teknik bir ölümdür.

Edebiyat ne her zaman endividüalist idi, ne de mutlaka sosyal (buna tezci demek sanıyorum daha doğru olabilir).

San'at doğumu bakımından fertçi değildir. Nitekim bugün bize kadar gelen edebiyat kültürünü kuran eserleri yine yalnız edebiyat ve san'at bakımından görsek bile anları yaratan topluluğun ruhu san'at, san'at içindir düşüncesinden başka ihtirasların esiridir. Bizim bugün Arjantin tangosunu seyredişimiz gibi. Biz tangoyu sadece san'at bakımından seyrederiz. Fakat aslında Arjantin tangosu bir ibadet, bir duadan ve din dansından başka bir şey değildir.

İlyada'da, Odise'de hâkim olan unsur yalnız san'at ihtirası değildir. Mitoloji, teoloji, san'at dâvasından daha evvel gelmiştir.

Eğer Tales'den Platon'a kadar akıp giden eski Yunan felsefesi, fikir ve din hayatı göz önüne getirilirse eserlere ebedilik damgası vuran kuvvetin yalnız sanat yapmaktan ibaret olmadığı anlaşılır. Yine biliyoruz ki, güzel ile iyi, devrinin ve tarihin en şöhretli adamı olan Platon tarafından bile ayrılmış değildi. Daha ilerisi var. Sokrat'a kadar insanı düşünce için bir vasıta bile saymazlardı.

İnsanın gerçekten değer alması Batı Avrupasında Rönesans'tan sonra başlar.

II.

Rönesans dediğimiz zaman biz belki de bir sonu söylüyoruz. Bu sonu doğuran sebepleri arasanız daha gerçek ile alın alına gelirsiniz.

XVI ıncı asırda Batı Avrupasında büyük değişmeler başladı.

Toprak rejimine hükmeden aristokrasinin yanında toprağı olmayan fakat elinde denizaşırı ülkelerden getirilmiş altın, gümüş bulunan ve denizler arasında mal götürüp getiren ticaret sermayedarları ortaya çıktı. Bunlar Batı Avrupası teşekkülünün alt yapısını baştan başa değiştirdiler.

Batı Avrupasında alt yapının değişmesi felsefede, san'atta, politikada, ahlâkta, dilde değişmelere sebep oldu.

Bu değişmelerde en çok göze batan taraf insanın topluluk içinde bir değer sayılmasıdır.

«Personelite» sahibi olmanın revaç bulduğu zaman böyle bir Avrupa kurulmuştu.

XVI ıncı asırda kendini hissettiren zümrenin ahlâkta ,kanunda, ekonomide, dinde ,politikada, san atta bir takım dilekleri vardır. Bu dilek felsefe bakımından «Ümanist ve insan tabiatı felsefesi» mekteplerini ortaya attı.

Ahlâkta tolerans bir ideal oldu.

Kanunda mülkiyetin dokunulamaz bir hak olduğu ileri sürüldü.

Politikada orta tabakanın devleti kontrol etmesi, bütçeye hâkim olması istendi. Ekonomide serbest rekabet bir dilekti. Dinde vicdan hürriyeti bir ülkü oldu. Bu liberal ideoloji havası içinde san'at da kendine göre bir yol aldı. Tabiî bu istikamet «şahsiyet sahibi» olan insanın san'atı kendi arzuları, emelleri hesabına istismar etmesi idi.

Makyevel devleti ve kanunu ahlâktan ayırdetti. 1789 ihtilâli liberalizmi gerçekleştirdi.

Adam Smith ekonominin kanundan, ahlâktan ayrı bir şey olduğunu ileri sürdü, güzelin iyiden ayrılması Kant sayesinde oldu.

Bunlar XVI ıncı asırda doğan zümrenin zaman içinde elde ettiği kazançlardı.

Endividüalist diye tanıdığımız edebiyat böyle bir toprakta, böyle bir fidelik içinde doğdu.

Ferdin edebiyat mevzuu oluşunda yeni doğan sosyal yaşayışın akislerini görmek daima mümkündür.

Şekspir'de kıskanan adamı, mürabahacı gördüğümüz gibi, Molyer'de de batan bir devrin maskaralıklarını tanıyoruz. Bunlar bir devrin karakterlerini geniş çizgilerle çiziyorlar. Büyük harap sonrasına kadar cemiyet insan için, insan cemiyet için değil düşüncesi liberal burjuva ideolojisinde hüküm sürdü.

Bu düşünceden bir çok «isme» (izm) ile anılan mektepler doğdu.

Personaliteyi bir sıklet merkezi yapanlar, gün oldu, realiteye bakmaktan korktular. Gerilerde kalan hayattan, yahut uzak ülkelerin şekillerinden bahsettiler. Gün oldu realiteyi olduğu gibi görecek kadar canlandılar, fert psikolojisini olduğu gibi gösterdiler. Gün oldu şuurun daha derinliklerini aradılar. Gün oldu ferdin bir lâhzalık yaşayışını, görüşünü san'ata basamak ettiler. Gün oldu kafalarında bir zincir gibi işleyen mantık yerine sadece tedaileri koymak istediler. Gün oldu sanayi inkişafının akislerini mısralarda, satırlarda söylediler.

Gün oldu hafızlarına karşı bayrak açtılar. Bunlardan bir sürü ekol doğdu. Romantiklerden Dadaistlere, Sürrealistlere kadar hep bu personelite kadrosu içinde kaldılar.

Büyük harpten sonra görüyoruz ki, bu liberal temayüller zayıflamaktadır.

Avrupa, XVI ıncı asırda olduğu gibi yeni bir teşekküle doğru gitmektedir.

Bunun için ekonomide, hukukta, politikada, XVI ıncı asırda yaşayan, hüküm süren düşünceler birer birer fosilleşiyor.

Döğüşen fırkalar değil, düşünceler değil, sistemlerdir. Bir yeniye doğru gidiliyor. Bu yeninin bir san'at görüşü de olacaktır.

TÖS Yöneticilerine ve Üyelerine Çağrı

Fakir BAYKURT

«Yeni Ufuklar» ve «İmece» Dergilerini Batırmayalım...

İmece Dergisi 10 yıldır, Yeni Ufuklar Dergisi 19 yıldır çıkan devrimci kültür ve sanat dergilerimizdir. Kitap yayını da yapmışlardır ama, işi kâr ve ticaret yönüne kaydırmadıkları için, varlıklarını ancak Basın İlân Kurumunun ilân ücretlerinden de yararlanarak, fakat daha çok yöneticilerinin kişisel destekleriyle bugüne kadar sürdürmüşlerdir. Aylık 1000 lira kadar tutan Basın İlân Kurumu desteği son zamanlarda kesilmiştir. 10 - 19 yıldır devrimci düşünce ve sanat yolunda egemen sınıflara ve onların politik iktidarına hiçbir ödün vermeden çıkan bu iki derginin, yayınlarını bundan böyle sürdürmesi zorlaşmıştır. Hiçbir toplum kültürsüz, sanatsız olamaz. Bunların dış ve iç baskılara karşı titizlikle savunulması ve güçlendirilmesi gerekir. Düşünün, Millî Eğitim Bakanlığının bir tek çocuk dergisi, öğretmen dergisi kültür ve sanat dergisi yoktur. Kültür ve sanatın solunum organları demek olan dergilere karşı gösterilen bu ilgisizlik, hattâ düşmanlık karşısında, TÖS yöneticisi ve üyesi olan arkadaşlarımı ve dostlarımı, bu iki dergiye abone olma ve abone bulmaya çağırıyorum. Adresleri ve abone bedelleri şöyledir :

İMECE DERGİSİ
P. K. 373
Ankara
Sayısı 150 kuruş.
Yıllığı 15 lira.

YENİ UFUKLAR DERGİSİ
P. K. 1034
Karaköy - İstanbul
Sayısı 300 kuruş.
Yıllığı 24 lira.

Bu çağrıya kulak veren 500 TÖS üyesi bulunursa, ve her TÖS üyesi kendisiyle birlikte sadece 5 abone bulur da desteğini harekete geçirebilirse, bu dergiler ülkemizin en iyi dergileri olarak çıkmaya devam ederler. Kişisel olarak hiçbir maddî ilişkimin bulunmadığı bu dergilerin desteklenmesini bir kültür hizmeti saydığım için bu çağrıyı yazdım.

Gelecek Sayı : Mustafa Kemal

GÖRÜŞLER

« Protokoldeki yerimiz »

Pakize Türkoğlu

Uzun yıllar yöneticilik yapmış bir meslekdaşın Millî Eğitim Müdürü olduğu illerden birinde çiçeği burnunda güzel bir bayan öğretmen varmış. Huyu da kendi gibi güzel, mesleğinde yararlı; çevrede sevilen sayılan, dillere destan bir öğretmenmiş. Bir de doktor nişanlısı varmış kendi gibi.

Ama, tam evleneceğine yakın bir hastalığın pençesine düşmüş bu iyi öğretmen. Ne nişanlısı, ne de büyük kent doktorları derdine derman olamamışlar. Şifa bulmaya gittiği yerlerden geri dönüp yatağında ölümü beklemeğe başlamış. Kimsenin elinden üzülmekten başka birşey gelmiyormuş. Gençliğine güzelliğine mi yansınlar, iyi bir öğretmen oluşuna mı, geride kalan nişanlısına mı ?..

Birgün hasta yatağından Millî Eğitim Müdürüne haber salarak kendisiyle görüşmek istediğini, bir ricası olacağını bildirmiş öğretmen. Müdür bey meslektaşının isteğini zaman kaybetmeden karşılayabilmek için acele evine gider. Ve o uçarı kızcağızı ölüm döşeğinde görmeğe nasıl dayanacağını düşünürken, bakarki, Gülay hanım bütün çeyizini çemenini odasına yaymış; gelinlik yorganının, örtülerinin içine girmiş günlerini sayıyor.

«Müdür bey» demiş: «Kısa bir zaman sonra öleceğimi biliyorum. Gençliğime, güzelliklere doymadan bu dünyadan göçeceğim. Her şeyim içimde kaldı. Gelin olmaya, düğün şenliğine çok özeniyordum, olmadı görüyorsunuz. Bunun ne demek olduğunu bilemezsiniz. Saçma ama, son bir arzum, bir dileğim var. Cenazemin bando ile kaldırılmasını düşlüyorum hep. Sizden ricam, âmirim olarak bu isteğimi yerine getirmenizdir!

İçerde kendini zor tutan müdür bey merdivenlerde gözyaşlarını koyverir. Ve yolda giderken bir kaç gün sonra ölecek genç meslektaşı için yaptıracağı cenaze törenini tasarlar kendince. «Madem istedi madem son arzusu; vali beye söyler, şehir bandosu eşliğinde düşlediği gibi yaptırırım törenini» diye düşünür.

Birkaç gün sonra ölüm günü gelir. Müdür bey hemen ilin valisine giderek ömrünün baharında ölen meslektaşının son arzusunu iletir. «Örnek bir insan, çok kıymetli bir öğretmendi, kurtaramadık.» der. Düzenlenecek cenaze törenine şehir bandosunu vererek kendisinin de yardımını rica eder.

Vali müdürün üzüntüsüne duygusal olarak bile katılmadan; «Bando işi olamaz müdür. Çünkü öğretmenlerin protokolda yeri yok» der.

Bunca yıl meslekte saç ağartmış; öğretmenlik, yöneticilik yapmıştı ama, bunu hiç aklına getirmemişti valiye giderken. Nasıl olurdu. «Milletleri kurtaranlar muallimler» değilmiydi. «İrfan ordusu» denmiyormuydu öğretmenlere.

«İlimizin genç yaşta ölen öğretmeni. Herkesin sevdiği saydığı bir meslektaş. Bir ölünün son dilegi» diyecek olur yeniden.

«Zorlama kardeşim. Protokolda yeri olmayan birinin cenazesine bandoyu verip de usulsüzlük yapamam» diye keser atar vali.

Müdür bey param parça olmuştur. Valinin kayıtsızlığı ve protokol meselesi kama gibi saplanmıştır içine. Bir yandan da meslekdaşının son isteğini yerine getirememenin sorumluluğunu duymaktadır. Genç kızın elleri yakasındadır sanki. Bandolu töreni yapabilmek için çıkar yollar arar yine. Kentin yaşlı başlı, sözü geçkin «oturaklı» öğretmenlerini, dernek yöneticilerini Toplar. Olayı anlatır üzüntüyle. «Varın bir de siz gidin valiye. Etkileyici lâflar edin. Örgütünüzü, ağırlığınızı ortaya koyun. Baskı yapıp bu işi halledin» der.

Bir grup öğretmen ağlamaklı, giderler valiye, «Ölüm bu vali bey» derler. «Ülkücü bir meslekdaşımızdı, dünyasına doyamadı vali bey, son isteği vali bey» diye sıralarlar etkileyici lâfları. Dernek adına geldik» diye örgütlerinin ağırlığını da koyarlar ortaya. Ama vali, yine o validir :

«Kardeşim sizin türkçeniz kıt mı? Protokolda yeriniz yok dedik. Cenazenize bando verilmez dedik, üstüme gelmeyin» der. Ve öğretmenler son dileğini yerine getiremedikleri meslekdaşlarını her zaman olduğu gibi sessizce gömerler.

Bu güngörmüş meslekdaş günün birinde yine başka bir ilde yöneticidir. Kendisine bir haber gelir. «Filân gün öğretmenler derneğinde seçim var. Hizipler çatışacak, tabancalı bıçaklı kıran kırana kavga olacak» denir. Bir yandan vali de sıkıştırır müdürü, «Yasak edelim şunların toplantılarını başımıza iş açarlar» diye. «Yok canım» der müdür. «Abartıyorlar. Elbet hizipler olacak, elbet tartışacaklar, ama öğretmenler o dediğiniz taşkınlıkları yapmazlar. Seçim bu. Rahat bırakalım istedikleri gibi yapsınlar» der valiye. Der ama, aslında gelen haberler, endişeler yersiz değildir. Öğretmenlerin seçim kliklerini, iddialarını, öfkelerini, aralarındaki didişmeyi kendisi de bilmektedir. Ve tartışmaları, zıtlaşmaları bu kadar ileri götürmenin ,enerjiyi yanlış yolda harcamanın zararlarını düşünmektedir için için.

Seçim günü kendisi de gider toplantı salonuna. Hava son derece gergindir. Gerçekten yüzlerde hınç, ceplerde bıçaklar vardır. Müdür konuşmak için birkaç dakikalarını ister seçimcilerden. Kimi razı gelir, kimi gelmez, kimi «Çekip gitsin buradan karışmasın işimize» derler.

Yönetici olmaktan çok meslekten olmanın sorumluluğunu duyan müdür bey sözü ele geçirir ve kahırlanarak yukardaki olayı anlatır öğretmenlere:

«Aranızdaki tartışmalar, görüş ayrılıkları, seçim rekabetleri olacak elbet. Evet ama, ölümüzün dirimizin protokolda yeri yok arkadaşlar. Ne şahıslarınız, ne örgütünüz derneğiniz sıraya saygıya alınmıyor. Öfkenizi, hıncınızı bu noktada birleştirip bununla savaşmalısınız önce. Yoksa, sırada yeriniz, söz hakkınız olmadıktan sonra ele geçireceğiniz başkanlık, yöneticilik, kabul günlerinde hanımlarınızın öğünmesinden başka bir işe yaramıyacaktır. Bunun için birbirinizi kırmanız gerekliyse buyurun döğüşün» der.

Prof. Kaplan'a açık mektup

YAŞAR YÖRÜK

Sayın Kaplan, 28 Eylül ile 3 Ekim 1970 günleri arasında toplanarak, çalışmalarını sürdürüp bitiren 8. Ulusal Eğitim Kurultayı'nın mutluları (!) arasında siz de vardınız .

Size, önce şu gerçeği söylemek isterim : A'dan Z'ye değin tüm kurumları laçkalaşmış bir ülkenin, bir üst yapı kurumu olan eğitimi, bir eğitim bakanının kişisel çabalarıyle çağdaş koşullara göre düzenlenemez. Çünkü,toplumsal çarkın dişlilerinden kimileri iyi, kimileri kötü olamaz. Bu, bir toplum yasasıdır ve kaynağını bilimden alır.

Sayın Dursun Akçam'ın, bu konudaki düşüncelerimizi perçinleyen şu satırlarını ibretle okumanızı isterim : « ... Eğitim politikasını, siyasî iktidarın genel politikası ve devlet felsefesi dışında ayrı bir bölüm olarak değerlendiremeyiz. Bunun içindir ki sıkı ilişkiler içinde bağımlı bulunduğumuz ülkelerin tercihleri etkin olmaktadır. O yüzden dışa bağlılık politikası değişmeden, sorunlara temel ekonomik yöntemlerle eğilmeden ve en azından Anayasamızın öngördüğü temel reformlar yapılmadan eğitim bakanlarının tek başına yapacakları yaz - boz tahtası, bazı yönetmelik maddeleri değişikliğinden öte gidemez. Yüzeydeki bu değişiklik bazan ileriye doğru değil, geriye doğru da olabilmektedir. » (1)

Gazetelerden öğrendiğimize göre, Eğitim Kurultayında «Üniversiteye hazırlık olmak üzere öğrencilere «Osmanlıca» okutulmasını; üniversiteye bu konuda yeterli gelmelerini, güçlük çekmemelerini; bunun için de, okullara «Osmanlıca» derslerinin konulması gerektiğini» önermişsiniz.

Üniversite kürsülerini dolduran bir yetkilinin bu davranışını kınamamak elde değil doğrusu. Her şeye karşın, eğitimde reform yapmak ereğiyle toplanmış bir Kurultay'da, okullarda «Osmanlıca» öğretilsin, diyorsunuz. Böyle demek; hükümetin siyasal görüşünü yansıtan bir Eğitim Kurultayı'nın bile ereğini kavramamak, yurdumuzun eğitim sorunlarına yabancı olmak ve daha kötü, eski özlemi içinde olmak demektir.

Atatürk'ün dil tutumunu bilmeniz gerek. O büyük insan, «Ülkesini, yüksek bağımsızlığını korumasını bilen Türk ulusu, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır,» derken; siz Arapça - Farsça - Türkçe karışımı bir dilin, Osmanlıcanın okullarda okutulmasını istiyorsunuz. Böylece de, gerçek bir dilci ve gerçek bir ulusçu olmadığınızı kanıtlıyorsunuz.

Küçük büyük herkesin Türkçe konuştuğu bir ülkede, «Osmanlıca» öğrenmeye ne gerek var ki.. Sanat çevrelerinden, Osmanlıca ile yazan bir ozan, bir romancı, bir öykücü, bir eleştirmen... gösterebilir misiniz? Siz, evinizde Osmanlıca mı konuşursunuz? Dostlarınızla Osmanlıca mı söyleşirsiniz? Yazılarınızı Osmanlıcayla mı yazarsınız?

Ve Sayın Profesörüm, eğer amaç Divan ozanlarının yapıtlarını öğretmeye dananıyorsa, bu da olanaklı değildir. Çünkü, ölüleri diriltmek olanağı da yoktur. Bu, gücünüzü aşan toplumbilim yasalarının basit bir kuralıdır. Öyleyse gelin, güzel düşünelim : Orhan Kemalleri, Fakir Baykurtları, Talip Apaydınları, Yaşar Kemalleri... Üniversitede okutup düğün edelim, bayram edelim..

Türkiye Öğretmenler Sendikası adına
Sahibi ve Yazıişleri Müdürü : **Osman K. AKOL**

Teknik Yönetmen : **Mehmet KOÇ**

Haberleşme Adresi : **Gazi Mustafa Kemal Bulvarı Saray Apt. No. 14-1 Yenişehir ANKARA**

Telefon : **17 49 27 — 12 99 46**

Dizgi ve Baskı : **ŞARK MATBAASI**

TÖS'e Abone Olunuz, Abone bulunuz.

Haberler

Dereli Köyleleri Diyor ki

Ülkemiz : Türkiye
İlimiz : Bilecik
İlçemiz : Gölpazarı
Köyümüz : Dereli
Görevimiz : Efendilerimize uşaklık etmek
Yaşantımız : Orta çağın köle yaşantısı
İsteğimiz : İnsanca yaşamak.
Kararımız : İnsanca yaşamak için Anaya sa'nın öngördüğü hakları alıcıya kadar savaşmak.
Savaşmak için : Önce okumak.
Okulun durumu : Rapor ve ilgili fotoğraf aşağıda.

İlkokulumuzun durumu hakkında rapor

Bundan 30 yıl önce kerpiçten ve köylüler tarafından yapılan okulumuzun her tarafının çatladığını ve en ufak bir sarsıntıda yıkılacağını ve çocuklarımızın ölümüne sebebolacağını bildirmiştik. Hayali olarak verilen rapora göre İlköğretim genel müdürlüğünün 9.7.1970 gün ve 31783 sayılı yazılarıyla okulumuzun sağlam olduğu onarımı yapıldığı takdirde 3 - 4 yıl öğretim yapılabileceği bildirilmiştir. Demek ki onarımı yapılması gerekir. Onarımı yapılmadı. Fotoğrafta görüldüğü gibi her tarafı çatlak. İçi daha berbat. Bu durumda çocuklarımızı okula nasıl gönderelim?...

DERELİ HALKI OLARAK OKUL DURUMUMUZU UYANIK TÜRK KAMUOYUNA DUYURURUZ?

Köy halkından : **Naci Keskin, Mehmet Akbay, Mehmet Akar, Nevzat Kandemir, Osman Sezgin, Bahattin Eser, Necati Avcı, Ahmet Eser.**

Tatvan Şubemiz Sohbet Toplantısı düzenledi

Türkiye Öğretmenler Sendikası Tatvan Şubesi 3.Ekim.1970 Cumartesi günü halka açık bir sohbet toplantısı düzenleyerek, öğretmen sorunlarını görüşmüştür.

Aynı toplantıda öğretmenin tarihî süreç içindeki ezilmişliği örneklerle ortaya konulmuş, gelmiş, geçmiş ve şimdiki iktidarların basiretsizliği eleştirilerek, öğretmenin grev hakkı savunulmuştur.

Öğretmenin halkla aynı çizgide, onun yanında olduğu ısrarla belirtilerek Personel Kanunu'nun Anayasa'ya aykırılığı üzerinde durulmuş, özellikle ilkokul öğretmenlerinin durumu eleştirilmiştir. Emeğin «En yüce değer» olduğu gerçeği savunularak, zulmedenlere karşı uzlaşmaz bir güçle karşı konacağı belirtilmiştir.

8. Eğitim Şûrası'nın protesto edildiği TÖS Tatvan Şubesi'nin HALKA AÇIK SOHBET TOPLANTISI'nda Ortak Kurultay sorunu dile getirilerek, kademecilik tezinin öğretmenler arasına emperyalizmin «Böl ve Yönet» taktiği olarak girdiğini özellikle belirten konuşmacılar, buna karşı uyanık olduklarını, bu oyunun tutmıyacağını ilân etmişlerdir.

Toplantı, YAŞASIN DEVREMCİ SENDİKAL MÜCADELE. YAŞASIN HALKLARIN ÖZGÜRLÜĞÜ. sloganları atılarak sona ermiştir.

Eskişehir Şubesi Bakanı Davet etti

Eskişehir şubemiz bakanlığa aşağıdaki teli çekmiştir.

Sayın Prof. Dr. Orhan OĞUZ
Milli Eğitim Bakanı — ANKARA

Eskişehir eğitim ve öğretim sorunlarını görüşmek Milli Eğitim yöneticilerinin tutumlarını açıklığa kavuşturmak için sizi TÖS. Eskişehir Şube Lokalinde, uygun göreceğiniz bir tarihte açık oturuma davet ediyoruz.

Seçim bölgenizin Milli Eğitiminde oynanan oyunları ve oyuncuların gerçek kişiliklerini ortaya koyacağımız bu açık oturuma katılacağınızı umuyoruz.

Aksi takdirde eğitimin gerçek temsilcileri olan öğretmenler bu tarihi sorumluluğu Milli Eğitimin en yetkilisi olarak size yükleyecektir.

Saygılarımızla
Akif Kutlu
TÖS. Eskişehir Şubesi II. Bşk.

Karlı Dağların Arkasında Bir Şube...

YÜKSEKOVA

TÖS Yüksekova Şubesi 4 Ekim 1970 günü olağanüstü genel kurul toplantısı yapmıştır. Geçen yıldaki yönetim kurulu ve öbür kurullardaki öğretmenlerin başka yerlere atanmaları nedeniyle yapılan seçimde aşağıdaki üyelerimiz görev almışlardır:

Ahmet Gök, Satılmış Ertaş, Faruk Tezcan, Hamza Özer, Mehmet Akün. Şubemiz KARLI DORUKLAR adında bir gazete yayınlayacaktır. Şubede bir yardımlaşma sandığı kurulmuştur.

Yüksekovalı üyelerimize devrimci selâmlar sunarız.

Haziran'ın Onaltısıydı

Düş değil bu, hayal değil, he heey be,
Yetmişbin dev işçim, kalktı yürüdü,
Kokuşmuş düzene sahip çıkanın,
Altının çatına aktı yürüdü.

Yeter demek için patron kârına
Dev adımlar selâm yazdı yarına
İşbaşından cadde ortalarına,
Kükreyen sel gibi aktı yürüdü.

Nasırlı elinde gürz gibi kini,
Güneş tepesinde kızıl bir sini,
Sağır beyinlere ayak sesini,
Paslı çivi gibi çaktı yürüdü.

Bağırdı, çağırdı çıktıkça sesi
Çenesinde sakal, başında fesi,
İşçi çevresinin Rüştü dedesi,
Bayrağı en önde, çekti yürüdü.

Kemikli, tırnaklı birleşen eller
Yeni bir türküyü söyleşen diller,
Torunu yanında, yaşlı nineler,
Evinden dışarı çıktı yürüdü.

O kararlı, o güvenli yetmişbin
Sarstı taşlarını geçtiği yerin,
Yol boyunca karşı devrimcilerin,
Etli boğazını sıktı yürüdü.

O barış yerine kavgayı seçen,
Alnının terini su diye içen,
Kıyıda köşede eline geçen
Demiri iki kat büktü yürüdü

Kızıla dönmüştü rengi sarının,
Müjde yeli esiyordu yarının
Şiş göbekli para babalarının,
Dişini ağzından söktü yürüdü.

Kaldırdı başını doğruldu beli,
Kovandan boşalan o arı seli,
Önüne dikilen herbir engeli
Vurdu omuzunu yıktı yürüdü.

Hedefe ok gibi attı sözünü
Görmeye değerdi o sert yüzünü,
Beyazları kan bürüyen gözünü
İki ateş gibi yaktı yürüdü.

Yüreğinde yara etinde bere
Faşizm döşenmişti bastığı yere,
Hesabını sonra sormak üzere
İçinden üç ölü döktü yürüdü.

AŞIK İHSANİ

ALİŞİM

Kasnağından fırlayan kayışa
Kaptırdın mı kolunu Alişim,
Daha dün öğle paydosundan önce,
Zilelinin gitti ayakları
Yazıldı onun da raporu
İhmalden.

Gidenler gitti Alişim,
Boş kaldı ceketin sağ kolu,
Hadi köyüne döndüm diyelim,
Tek elle sabanı kavrasan bile
Sarı öküz gün görmüştür,
Anlar işin iç yüzünü.
Üzülme Alişim sabana geçmezse sözün,
Ağanın davarlarına geçer;
Kim görecek kepenek altında eksiğini?
Kapılanırsın boğazı tokluğuna.

Varsın duvarda asılı kalsın bağlaman,
Beklesin mızrabını
Sağ yanın yastık ister Alişim!
Sol yanın sevdiğini,
Kızlar da emektar sazın gibi,
Çifte kol ister saracak.

RIFAT ILGAZ

Uyuyan Ülke

Gök kubbede top sesleri,
Barut kokusu genizlerde,
Uyandı çangıllar Vietnam'da;
Çöller Filistin'de,
Bolivya'da maden ocakları.

Bir öyküdür şimdi, kırılan tutsaklık zincirleri
Emperyalizme indirilen ilk yumruklar,
Uyuyor insancıklar,
Uyuyor süngüler
Uyuyor mermiler namlularda.

Azıttıkça azıttı elinoğlu
Haraç - mezat madenler petroller
Kırk oldu haramiler,
Hâlâ bir ses yok
Sakarya'dan, Dumlupınar'dan, Kocatepe'den,
Neden?...

AHMET TOKSOY